

ויזרע יצחק

שנה יח'

פרשת "ראה"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
הפטרה: "ותאמר ציון"	"ויזרע יצחק"	כניסה	18:39	18:54	18:47
כט' אב תשפ"ה	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	19:52	19:54	19:55
		ר"ת	20:26	20:28	20:28

הג'גים לפרשת השבוע

"ראה אנוכי נותן לפניכם היום" (דברים יא כו)

מדוע אומר משה שהוא נותן לפניכם "היום" וכי היום רק נתן להם את התורה? אלא פירושו חז"ל לפי שהיום עמדו על דעתם, כפי שאמרו בגמרא: "אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה" (עבודה זרה ה:). ומובא במדרש "כך אמר להם משה לישראל: אתם רואים את הרשעים שהם מצליחים? בשנים ושלושה ימים הם מצליחים בעולם הזה, וסופו לדחות באחרונה, שנאמר "כי לא תהיה אחרית לרע" (משלי כד:). לפי זה מבאר ה"אור החיים" הקדוש שכוונת הכתוב "היום ברכה וקללה", ברכה שהיא גם קללה והכוונה היא לשלווה של הרשעים בעולם הזה שהיא לזמן מועט, שהרי העולם הזה נקרא יום אחד, על דרך מה שאמרו חז"ל: "היום לעשותם", ודקדק הכתוב לומר "היום" בסמוך ל"ברכה", להדגיש שהברכה אלא היום בלבד, ולא למחר, ואדרבא מחר היא קללה, יוצא שטובת העולם הזה היא מועטת וגוררת קללה.

"לא תעשון כן לה' א-להיכם" (דברים יב ד)

מבאר ה"כלי יקר" שאומות העולם בוחרים לשים את האלילים שלהם "על ההרים הרמים" "ותחת כל עץ רענן" כי לשיטתם אין האלילים מכבדים את המקום אלא המקום מכבד את האלילים, וההולכים אל האלילים דורשים את המקום יותר מאשר את האלילים משום שהמקום הוא הסיבה לעבודת האלילים הזו, משום כך אומר הכתוב מצד אחד: "אבד תאבדון את כל המקומות" שבהם האומות שמו את האלילים שלהם, ומצד שני אתם "לא תעשון כן לה' א-להיכם" לא אתם תבחרו את המקום שבו תעבדו את ה' אלא "כי אם אל המקום אשר יבחר ה'" כלומר ה' הוא הבוחר ולא אתם כי אין כבודו של הקב"ה תלוי במקום, אלא הקב"ה מכבד מקומו, לפיכך "לשכנו תדרשו" דהיינו לא תדרשו אל המקום אלא תדרשו לשכנו "איה מקום כבודו" כי הקב"ה הוא העיקר והמקום הוא טפל לו.

"שמור ושמעת את כל הדברים האלה" (דברים יב כז)

פלא הוא איך אומר הכתוב קודם את השמירה ואחר כך שמיעה? הרי על מנת לשמור צריך קודם לשמוע, מבאר ה"משך חכמה" ש"שמיעה" היא במשמעות של "קבלה", כמו שכתוב: "לא שמעו אלי" (שמות ו' יב). ומכאן דרשו חז"ל בגמרא (מנחות פא:): האומר: "הרי עלי תודה בלא לחמה וזבח בלא נסכים" ואמרו לו "הבא תודה ולחמה וזבח ונסכים", והוא אומר "אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר", כופים אותו ואומרים לו "שמור ושמעת". כלומר דברים שהם בנדר ובקבלה שהאדם מקבל על עצמו, צריך שתהיה השמירה קודם הקבלה, שמקבל האדם לעשות ולקיים את הנדר כדין של תורה, וזו הכוונה של "שמור ושמעת".

"בנים אתם לה' א-להיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרוזה בין עיניכם לבנת" (דברים יד א)

לפי הרמב"ן המצוה המבוארת בפסוק היא מקבילה למצוה שנאמרה לכהנים: "לא יקרחו קרחה בראשם ובבשרם לא ישרטו שרטת" (ויקרא כא' ה), ובא הכתוב לבאר שאין המצוה הזו שייכת לכהנים בלבד, למרות שמזכיר שם הכתוב שהם "קדושים לא-להיכם", אלא כל עדת ישראל הם קדושים וכולם בנים לה' א-להיכם כמו הכהנים, לכן על ישראל לשמור ולקיים גם הם את המצוה הזו כמו הכהנים. וההפרדה בין המצוות נובעת מכך שאם הכהן אינו מקיים את המצוה ובא לעבודה כשהוא מקורח ומגודר הרי שהוא פסול לעבודת הקרבנות, כמו שנאמר: "ולא יחללו שם א-להיכם" (ויקרא כא' ו) כלומר עבודתם מחוללת, וכאן ביאר הכתוב שהמצוה שייכת גם בישראל.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

שולמית רבקה בת אסתר נלב"ע טו' טבת תשפ"ה
מרדכי נאור בן צביה ז"ל נלב"ע טז' ניסן תשפ"ה
אסתר בן חמו בת שמחה נלב"ע א' אלול

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חבריה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"את הברכה אשר תשמעון" (דברים יא כז)

מבאר ה"נעם אלימלך" במשל לאדם שהיה חולה באיזו מחלה והתרפא ממנה, הרי שבכל רגע הוא מעיין ושומע האם התעוררה שוב המחלה. הנמשל הוא שאדם צריך בכל רגע ורגע לשמוע בעצמו ולבדוק האם הוא יוצא ידי חובתו בעשיית מצות ה' ואם לא מתעורר בו איזה דבר שאינו הגון. וזה מה שכתוב: "את הברכה אשר תשמעון", כלומר זוהי ברכה לאדם אשר מתקיים בו "אשר תשמעון", שתשמעו ותעניינו תמיד בעשותכם את מצותיו שמא אתם מחסרים בהם. "והקללה אם לא תשמעו", כלומר קללה היא לכם אם לא תשגיחו על עצמיכם, לכן צריך האדם להסתכל תמיד ולהשגיח על עצמו בכל עת שזה יהיה ברכה לו ולזרעו עד עולם.

"ונתצתם את מוֹבְזוֹתֵיכֶם... לא תַעֲשִׂינָהוּ כֵן לַה' א-לֵהֵיכֶם" (דברים יב א)

"וכי סלקא דעתך שישאל נותנים המזבחות? אלא זה אזהרה למוחק את השם" (מדרש)

אומר רבי העשיל ב"חננוכת התורה" שגם על דברי המדרש הזה ניתן לשאול את השאלה: "וכי סלקא דעתך שישאל מוחקים את השם"? ומתוך על פי דברי הגמרא (חולין קט:) האומרת שאין איסור בתורה שאין כנגדו היתר הדומה לו, אסר לנו אכילת דם היתר לנו אכילת כבד, אסר לנו דם נדה היתר לנו דם טוהר...", והטעם הוא משום שאנו אומרים שלא יאמר אדם אני מסוגל לאכול בשר חזיר אלא יאמר אני כן מסוגל אבל התורה אסרה עלי לאכול. לכן עשה הקב"ה שלכל דבר איסור יהיה כנגדו דבר היתר כדי שנדע ונכיר את טעמו של האיסור ואף על פי כן נפרוש ממנו. אך אם לא היינו יודעים כלל מה טעמו של האיסור לא היה גדולה בזה שאנו פורשים ממנו אלא זה נחשב לאדם שהדבר מאוס עליו משום שמעולם הוא לא התנסה בו. לפי זה ניתן לפרש את המדרש: כיצד אפשרי הדבר שיהיה איסור הלאו שאסור לנתן את המזבח? הרי לא מצאנו היתר כנגדו בשום מקום? לכן בא המדרש ומבאר שמדובר באיסור לאו של מוחק את שם ה'. ולאיסור כזה כן מצאנו היתר כנגדו והוא היתר למחוק את שם ה' במקרה של סוטה.

"בנים אתם לה' א-לֵהֵיכֶם לא תתגודדו ולא תשימו קרֹוֹזָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמוֹת" (דברים יד א)

מבאר ה"ספורנו" שטעם האיסור "לא תתגודדו ולא תשימו קרֹוֹזָה" הוא משום שאין זה ראוי להראות דאגה וצער רב על הקרוב שנפטר כאשר נשאר קרוב שהוא נכבד ממנו במעלה, לפיכך הקדים הכתוב ואמר: "בנים אתם לה'" כלומר הוא אביכם והוא קיים לעד לכן אין ראוי שתדאגו ותתאבלו בתכלית על שום נפטר ומוסיף הכתוב ואומר: "כי עם קדוש אתה" שאין להצטער מאד בשביל נזק המגיע למת במיתתו "כי עם קדוש אתה" זכור שאתה שייך לעם שהוא מזומן לחיי העולם הבא אשר קורת הרוח בו היא יפה מכל חיי העולם הזה.

"נתן נתן לו" (דברים טו י)

"האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.)

נשאלת השאלה, הלא זה נגד משנה מפורשת האומרת: "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס" (אבות א ג)? מביא רבינו החיד"א ב"פני דוד" את תרועו של מהר"ש פרימו שהמשנה מדברת על דברים שקיימת חובה על האדם לעשות, ובגמרא עם הסלע לצדקה מדובר באדם שכבר יצא ידי חובת צדקה ומוסיף עוד את הסלע הזה בשביל שיחיה בנו, שבמצב כזה מותר לשמש על מנת לקבל פרס. ומוסיף רבינו שעל זה מרמז הכתוב "נתן", כלומר אחר שכבר התקיימה מצות הנתינה דהיינו שכבר יצא ידי חובת צדקה כפי השיעור הראוי, עם כל זה "נתן לו", והוא תוספת נתינה, "ולא ירע לבבך בתתן לו", מדבר על אותה התוספת, "כי בגלל הדבר הזה יברכך", כלומר כאשר עושה את התוספת "על מנת לקבל פרס" מותר.

"והיית אך עֲבוֹד" (דברים טו טז)

מדוע נאמר כאן שוב: "והיית אך שמח" הלא נאמר כבר בפסוק הקודם: "ושמחת בחגך"? מתוך רבינו בחיי שבא הכתוב ללמד שישמח האדם בכל שבעת ימי החג, וזוהי הכוונה "אך", כלומר עד שיעברו עשרים ואחד ימים מתשרי, ולאחר א"ך ימים בתשרי יעברו שבעת ימי חג הסוכות. דבר נוסף שבא הפסוק ללמדנו הוא שראוי למעט בשמחת העולם הזה כי לשון "אך" הוא לשון מועט שבא למעט, היות שכבר שמח בחג הפסח שהוא זמן תחילת קציר העומר, וגדלה שמחתו בשבועות שהוא חג הקציר כעניין שכתוב "שמחו לפניך כשמחת בקציר" (ישעיה ט ב), ועתה בחג האסיף שבו יאסוף את תבואתו ופירותיו ויגיע אל המנוחה והשקט אחר היגיעה והטורח והעמל הנה שמחתו כפולה, ועל כן יזכיר הכתוב הזה בחג הסוכות "והיית אך שמח" כדי למעט את השמחה, ולמדך הכתוב שיתנהג האדם בשמחת העולם הזה בדרך בינונית. ואף בזמן עשיית המצות ראוי לו שישמח וירעד, וכעניין שדרשו חז"ל "עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה" (תהלים ב), במקום גילה שם תהא רעדה, לפי שבעולם הזה יש בו יצר הרע שהוא נמשך אחר השמחה ואין הצדיקים בטוחים בעצמם. אבל עיקר השמחה ושלמותה הוא לעולם הבא בראיית פני השכינה.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בן חמו בת סימונה, פרלה ביטון בת שמחה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקן בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת 20:00-20:45

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315